

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 27 december 2017

Mål nr

Ö 571-17

PARTER

Klagande

OP

Motpart

Skatteverket

171 94 Solna

Ombud: Verksjuristen MW

SAKEN

Rättegångskostnader

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts beslut 2017-01-20 i mål Ö 3440-16

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

OP har yrkat att Högsta domstolen ska befria honom från skyldigheten att ersätta Skatteverket för dess rättegångskostnad i tingsrätten.

Skatteverket har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

SKÄL

Bakgrund och frågan i målet

1. OP lämnade inte in någon inkomstdeklaration för beskattningsåret 2012 (jfr 30 kap. 1 § skatteförfarandelagen, 2011:1244). Skatteverket beslutade därför om skatter och avgifter på skönsmässig grund. Under åren 2014–2016 förekom kontakter mellan Skatteverket och OP med anledning av skatteskulderna. OP uppgav då att han hade för avsikt att komma in med deklara-tioner som skulle visa att han inte hade några skatteskulder.
2. Sedan det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken framgått att OP saknade utmättningsbara tillgångar ansökte Skatteverket i september 2016, med åberopande av presumtionsregeln i 2 kap. 8 § konkurslagen, om att han skulle försättas i konkurs. Skulderna var cirka 280 000 kr.
3. OP lämnade därefter in deklara-tionshandlingar och begärde ompröv-ning. Detta ledde till att skattebesluten ändrades på sådant sätt att det

inte längre förelåg några skatteskulder. Skatteverket återkallade då konkursansökningen, varefter tingsrätten skrev av konkursärendet och beslutade att OP skulle ersätta Skatteverket för dess rättegångskostnad.

4. OP överklagade och yrkade att han skulle befrias från skyldigheten att ersätta Skatteverket för dess rättegångskostnad. Hovrätten har avslagit hans överklagande.

5. Frågan i målet är om en person, som inte gett in deklaration enligt skatteförfarandelagen, är skyldig att ersätta kostnaden för en konkursansökan som återkallas efter det att gäldenären fullgjort sin deklarationsskyldighet.

Högsta domstolens bedömning

6. I fråga om rätt till ersättning för kostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar (se 2 kap. 23 § konkurslagen). När ett mål skrivs av på grund av att en part har återkallat sin talan ska enligt 18 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken parten ersätta motpartens rättegångskostnad, om inte särskilda omständigheter föranleder att ersättningsskyldigheten bestäms på annat sätt.

7. Huvudregeln är alltså att en part inte har rätt till ersättning för sin rättegångskostnad när han eller hon återkallar sin talan. Denna utgångspunkt gäller även när en borgenär återkallar en ansökan om konkurs (se NJA 2016 s. 1169).

8. Av utredningen framgår att OP trots upprepade påminnelser underlät att fullgöra sin lagstadgade deklarationsskyldighet. Att Skatteverket efter resultatlös verkställighet ansökte om att OP skulle försättas i konkurs får därmed anses befogat. Först efter det att konkursansökan getts in fullgjorde OP sin deklarationsskyldighet.

9. Mot angiven bakgrund föreligger en sådan särskild omständighet som motiverar att undantag görs från huvudregeln i 18 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken på så sätt att Skatteverket bör få ersättning för sin rättegångskostnad. Överklagandet ska alltså avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Agneta Bäcklund, Ingemar Persson, Lars Edlund (referent), Petter Asp och Malin Bonthron (skiljaktig)
Föredragande justitiesekreterare: Erika Bergman

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2017-12-12

Mål nr
Ö 571-17

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Malin Bonthron är skiljaktig och anför.

Jag anser att OPs överklagande bör bifallas och att han alltså ska befrias från skyldigheten att ersätta Skatteverket för dess rättegångskostnad i tingsrätten. Skälen bör fr.o.m. punkten 8 ha följande lydelse.

8. Ett skattebeslut som inte har fått laga kraft kan inte utan vidare läggas till grund för bedömningen huruvida en gäldenär är på obestånd (se NJA 1956 s. 417). Även i situationer där verkställighet av en utmätning varit resultatlös gäller att om en konkursgäldenär för fram invändningar mot skulden som inte kan anses vara uppenbart ogrundade eller sakna fog, ankommer det på sökanden att lägga fram utredning till stöd för att det trots gäldenärens bestridande finns en fordran. (Se NJA 2011 s. 411 p. 7 med där gjorda hänvisningar). Det är alltså inte givet att den som vid utmätning befunnits sakna tillgångar till betalning av en icke lagakraftvunnen skatteskuld är insolvent. Om insolvenspåståendet enbart grundats på en sådan skatteskuld, och ett senare fullgörande av deklarationsskyldigheten medför att den skulden faller bort, är det tydligt att så inte är fallet.

9. Mot bakgrund av att det föreligger en skyldighet enligt lag att deklarerera och att skönstaxering annars ska ske samt att det är Skatteverkets uppgift att driva in statens skattefordringar är det oavsett detta befogat att Skatteverket

Dok.Id 143567

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

också i dessa fall efter resultatlös verkställighet ger in en konkursansökan. Syftet med konkursinstitutet är emellertid i grunden att tillhandahålla en ordning för tvångsvis avveckling av insolventa gäldenärens samlade tillgångar i borgenärskollektivets intresse (jfr NJA 2016 s. 1169 p. 4). Om det på beskrivet sätt visar sig att insolvens inte förelåg uppkommer frågan vilken betydelse det ska ha för frågan om ersättning för rättegångskostnad att deklARATIONSSKYLDIGHETEN fullgjorts först efter att en konkursansökan getts in.

10. När en konkursgäldenär fullgör deklARATIONSSKYLDIGHETEN eller annars visar solvens i ett sent skede i processen, t.ex. efter ett beslut om att försätta gäldenären i konkurs, talar detta starkt för att konkursgäldenären ska svara för både sin egen och motpartens rättegångskostnad (jfr NJA 2004 s. 586). En konkursgäldenärs underlåtelse att vidta åtgärder under tiden före konkursansökan kan inte ges lika stor betydelse.

11. I OPs fall har deklARATIONER, som lett till att skatteskulden fallit bort, getts in till Skatteverket under det inledande skedet av tingsrättens hantering. I likhet med majoriteten anser även jag att OPs underlåtenhet att lämna in deklARATIONERNA tidigare än som skedde utgör en sådan särskild omständighet som motiverar att undantag görs från huvudregeln i 18 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken. Den kan dock inte ges större betydelse i kostnadshänseende än att det ska beslutas att vardera parten ska stå sin rättegångskostnad. Mot den bakgrunden ska överklagandet bifallas och OP befrias från skyldigheten att ersätta Skatteverket för dess rättegångskostnad i tingsrätten.